

Book Review:

ปรัชญาสังคมศาสตร์ : การอธิบายทางสังคมรากฐานสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์

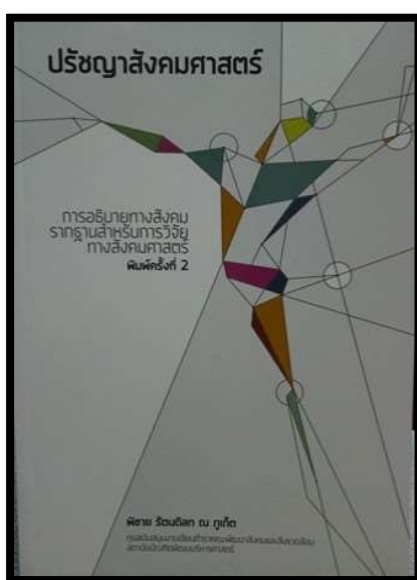
ผู้แต่ง : พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต

โดย สุริยะ หาญพิชัย

Suriya Hanphichai

อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Lecturer, Faculty of Humanity and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2559). *ปรัชญาสังคมศาสตร์: การอธิบายทางสังคมรากฐานสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนบางกอกบล็อก.

จำนวน 216 หน้า ปกอ่อน

ISBN 978-616-406-614-4

บทนำ

หนังสือ *ปรัชญาสังคมศาสตร์ : การอธิบายทางสังคม รากฐานสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์* เขียนโดย รองศาสตราจารย์ ดร. พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้รับทุนสนับสนุนงานเขียนตำราคณะ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาเชิงปรัชญา อันเป็นศาสตร์ที่ทำให้มนุษย์ได้ใช้สมองเพื่อการขบคิดในปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การเรียบเรียงเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ได้

เชื่อมโยงแนวคิดระหว่างปรัชญากับสังคมศาสตร์ต่าง ๆ มีประเด็นที่ชวนขบคิดบนฐานคติที่ว่า **ความเป็นศาสตร์ไม่สามารถแบ่งแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน** แต่ทุก ๆ ศาสตร์มีฐานความรู้ ความนึกคิดที่เชื่อมโยงแอบอิงซึ่งกันและกัน ผู้เขียนเสนอประเด็นสำคัญไว้ว่าไม่มีศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งที่สามารถตอบคำถามได้อย่างสมบูรณ์ ทว่าความเชื่อมโยงระหว่างปรัชญากับสังคมศาสตร์เป็นสิ่งที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมศาสตร์ได้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น จนเป็นที่มาของของเนื้อหาที่สำคัญของหนังสือ ปรัชญาสังคมศาสตร์ เล่มนี้ ที่เหมาะสำหรับผู้อ่านที่จะศึกษาค้นคว้าทางปรัชญาอันเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้และความจริง เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการทำวิจัยได้ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 บท ซึ่งในแต่ละบทนั้นผู้เขียนได้นำเสนอประเด็นหลักเป็นแก่นสาระ โดยมีประเด็นย่อยที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อหาของแต่ละบท ผู้เขียนได้หยิบยกประเด็นสำคัญ ๆ มานำเสนอพร้อมตัวอย่างประกอบเพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจจนสามารถจินตนาการตามเนื้อหาได้ โดยหนังสือมีเนื้อหาประกอบด้วย

ในบทที่ 1 เรื่อง **ปรัชญาสังคมและกระบวนการทัศน์ในการแสวงหาความรู้** เสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับปรัชญาการแสวงหาความรู้ เพราะเหตุใดจึงต้องมีปรัชญาสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อถกเถียงของความเป็นศาสตร์ความเป็นไปได้ของกฎและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ รวมถึงข้อถกเถียงที่นิยมและแพร่หลายในกลุ่มนักสังคมศาสตร์ที่มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบทางความคิดของปรัชญาที่อธิบายถึงภววิทยา ญาณวิทยา ระเบียบวิธีวิทยา และกระบวนการทัศน์ของปรัชญาทางสังคมศาสตร์บนฐานคติเบื้องต้นที่ได้รับการยอมรับกันในหมู่นักสังคมศาสตร์ ผู้เขียนสื่อให้เห็นว่าแม้แนวความคิดทางวิทยาศาสตร์ที่เน้นการปลอดค่านิยมจะได้รับการยอมรับมากกว่าในการแสวงหาความรู้ก็ตาม แต่การตีความเกี่ยวกับการปรากฏการณ์ทางสังคมก็ยังคงต้องอิงกับปรัชญาสังคมศาสตร์ที่ช่วยให้อธิบายได้ลึกซึ้งกว่า ประโยชน์และคุณค่าในเนื้อหา ผู้เขียนได้ถ่ายทอดแนวความคิดเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้และความจริงโดยอาศัยกลุ่มของความคิดทางปรัชญาที่หลากหลาย มีแง่มุมที่ท้าทายการค้นหาความจริงและความรู้ โดยเฉพาะวิธีวิทยา และกระบวนการทัศน์ในการแสวงหาความรู้ที่ผู้เขียนได้จำแนกแนวทางการแสวงหาความรู้ในศาสตร์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ จนทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจพื้นฐานที่เป็นรากหลักของการวิจัยได้ดียิ่งขึ้น ผู้เขียนได้สื่อให้เห็นความน่าสนใจของการแสวงหาความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน มีการอธิบายค่านิยมตามแนวคิดของปรัชญาสำนักต่าง ๆ มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลเพื่อยืนยันแหล่งข้อมูลที่ผู้เขียนได้กล่าวอ้างทำให้เนื้อหาน่าเชื่อถือ

ในบทที่ 2 เรื่อง **การอธิบายเชิงสาเหตุ** นำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายเชิงสาเหตุ ลักษณะของความเป็นสาเหตุ-ผล เนื่องจากการแสวงหาความรู้ทางสังคมศาสตร์มุ่งเน้นที่การอธิบาย กับการทำนาย นักสังคมศาสตร์จึงใช้การอธิบายเชิงสาเหตุเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และสร้างทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ ในบทนี้ผู้เขียนสื่อให้เห็นถึงวิธีการอธิบายตลอดจนปัญหาข้อถกเถียงทางปรัชญาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายสาเหตุแบบต่าง ๆ อันประกอบด้วย วิธีนิรนัย วิธีอุปนัย และการอธิบายที่ประกอบด้วยเงื่อนไขจำเป็น ลักษณะที่สำคัญของสาเหตุ คือ สาเหตุเชิงเดี่ยว สาเหตุเชิงความสัมพันธ์แบบสามัญการ การอ้างความเกี่ยวข้องเชิงสาเหตุ และ การอ้างสาเหตุเชิงความเป็นไปได้ โดยมีวิธีการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาว่าปัจจัยใดเป็นสาเหตุ ประกอบด้วย การวิเคราะห์กรณีศึกษาซึ่งเป็นการสืบสาวหาปัจจัยที่เชื่อมโยงเชิงอนุกรมของสิ่งที่ศึกษา วิธีการศึกษาเปรียบเทียบซึ่งอธิบายลักษณะที่เหมือนกันของปรากฏการณ์ และการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการของมิลล์ที่

พิจารณาหลักความเหมือนและความแตกต่าง ทั้งนี้ผู้เขียนพยายามสื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจในลักษณะของเหตุผล ที่ถูกอธิบายผ่านประโยคพรรณนาอันเป็นเงื่อนไขเชิงตรรกะที่เป็นข้อจำกัดสำคัญทำให้การทำนายทางสังคมศาสตร์มีความแม่นยำน้อยกว่าการทำนายผลทางวิทยาศาสตร์ ประโยชน์และคุณค่าในเนื้อหา ผู้เขียนได้อธิบายที่ละเอียดและละเอียด พร้อมหยิบยกตัวอย่างประกอบ มีการเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางเปรียบเทียบ ทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจได้ง่าย มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลทั้งหมดเป็นภาษาอังกฤษทำให้ข้อมูลในบทนี้มีความชัดเจน และน่าเชื่อถือเป็นอย่างยิ่ง

ในบทที่ 3 เรื่อง **การอธิบายทางเลือกเชิงสาเหตุ** นำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายทางเลือกเชิงเหตุผลที่นำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์และปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหลากหลาย ซึ่งมองว่ามนุษย์มีการตัดสินใจกระทำหรือเลือกทางเลือกที่มีผลลัพธ์เป็นประโยชน์แก่ตนเองมากที่สุด แต่การเลือกโดยใช้เหตุผลเช่นนี้อาจจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่มีแนวโน้มออกมาทางด้านลบได้เช่นกันหากการตัดสินใจนั้นเป็นการตัดสินใจของหลายคนร่วมกัน มีตัวแบบที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายหลายตัวแบบอาทิ การอธิบายเชิงผลรวม ทฤษฎีทางเลือกเชิงเหตุผล ทฤษฎีความน่าจะเป็น และทฤษฎีสถานีค่าสาธารณะ การใช้เหตุผลเชิงยุทธศาสตร์และทฤษฎีเกม การวิพากษ์เหตุผลเชิงเศรษฐกิจ และเหตุผลเชิงพุทธิปัญญา โดยผู้เขียนอธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีการตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอนและความเป็นไปได้บนพื้นฐานของมนุษย์ที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมที่มีทั้งผลดีและผลเสียประกอบกัน เชื่อมโยงระหว่างการมีเหตุผลของปัจเจกบุคคลกับทฤษฎีการกระทำร่วม ที่มีฐานคติการมองว่ามนุษย์ตัดสินใจกระทำหรือเลือกทางเลือกที่นำไปสู่การได้ผลลัพธ์ประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง ประโยชน์และคุณค่าในเนื้อหา ผู้เขียนได้อธิบายประเด็นหลักและประเด็นย่อยอย่างชัดเจน เนื้อหาทันสมัย มีอ้างอิงชัดเจน ตัวอย่างประกอบเหมาะสม มีการเสนอข้อมูลผลการศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการอธิบายทางเลือกเชิงสาเหตุ ทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยในอนาคต

ในบทที่ 4 เรื่อง **การอธิบายเชิงหน้าที่และโครงสร้าง** นำเสนอเรื่องราวซึ่งชี้ให้เห็นการอธิบายเชิงหน้าที่ในฐานะที่เป็นสาเหตุ รวมถึงจุดอ่อนที่เกิดขึ้นจากการอธิบายแบบหน้าที่ ด้านการอธิบายเชิงโครงสร้างมีทั้งการอธิบายเชิงโครงสร้างที่เป็นสาเหตุ และการอธิบายเชิงโครงสร้างที่ไม่เป็นสาเหตุ เกี่ยวข้องกับการกำหนดให้สิ่งที่ถูกอธิบายอยู่ภายในระบบปฏิสัมพันธ์ของกระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัต เน้นการอธิบายเชิงหน้าที่ในสังคมศาสตร์ ในบทนี้ผู้เขียนสื่อให้เห็นถึงวิธีการอธิบายเชิงหน้าที่และโครงสร้างของสังคม โดยระบบสังคมประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ที่แสดงบทบาทเชิงหน้าที่ที่สำคัญ มีผลสืบเนื่องให้สามารถอธิบายและทำนายคุณลักษณะเชิงโครงสร้างบางประการของสังคมและเห็นความจริงในอีกมิติหนึ่ง ประโยชน์และคุณค่าในเนื้อหา ผู้เขียนอธิบายเนื้อหาและเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางเปรียบเทียบ มีการเรียงประเด็นเนื้อหาตามลำดับเป็นหัวข้อย่อยทำให้ผู้อ่านไม่สับสน ลักษณะการอธิบายทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ สามารถมองเห็นภาพการอธิบายเชิงหน้าที่และโครงสร้างได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

ในบทที่ 5 เรื่อง **ศาสตร์แห่งการตีความ** นำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจพัฒนาการของศาสตร์แห่งการตีความ ทั้งในแง่ของตัวบทในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ฐานคติเกี่ยวกับมนุษย์อันเป็นธรรมชาติของมนุษย์กับความจริง และพิจารณาประเด็นของฐานคติทางสังคมที่เกี่ยวกับการตีความเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์กับสังคม ตลอดจนถึงแนวทางและตัวแบบการตีความทางสังคม ที่สามารถนำมาใช้ในการตีความ

อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมได้ อาทิ ตัวแบบเชิงสัญลักษณ์ ตัวแบบเชิงการละคร ที่ทำให้สังคมศาสตร์ทรงพลังในการทำควมเข้าใจ อธิบาย และทำนายปรากฏการณ์หรือความจริงทางสังคมได้อย่างรอบด้าน ประโยชน์และคุณค่าในเนื้อหา สื่อให้เห็นถึงลักษณะการตีความเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงตามหลักตรรกศาสตร์ เน้นชวนขบคิดถึงหลักเหตุผลที่สามารถนำไปใช้อธิบายการศึกษาตามวิธีวิทยาได้อย่างลึกซึ้ง น่าติดตาม สื่อความหมายได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย ลักษณะการอธิบายทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ สามารถมองเห็นภาพการอธิบายการตีความได้ง่ายมากยิ่งขึ้น มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลจากงานวิจัยของนักวิชาการต่างประเทศ ทำให้เนื้อหาเหมาะสมแก่ผู้ที่ต้องการเอาหลักการไปใช้ในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

ในบทที่ 6 เรื่อง **สังนิยมเชิงวิพากษ์** นำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาสังนิยมเชิงวิพากษ์ ตั้งแต่กำเนิดและพัฒนาการของสังนิยมเชิงวิพากษ์ ความเป็นจริง กับความเป็นสาเหตุ และสังนิยมกับการอธิบายสังคมที่ชี้ประเด็นให้ผู้อ่านเห็นถึงแนวทางการทำวิจัยเริ่มตั้งแต่การกำเนิดของแนวคิดและพัฒนาการ แนวคิดสังนิยมเป็นปรัชญาที่พัฒนามาจากความเสื่อมของกลุ่มปรัชญาปฏิฐานนิยม โดยมีการยอมรับว่าความเป็นสากลทางภววิทยาของศาสตร์ต่าง ๆ บนโลกใบนี้เป็นไปได้ยากไม่มีความตายตัวของศาสตร์ต่าง ๆ เส้นแบ่งความเป็นศาสตร์มีได้ตัดแยกจากกันได้ชัดเจน แต่มีความเชื่อมโยงกันไม่มีที่สิ้นสุด ผู้เขียนได้แสดงตัวอย่างการอธิบายสังคมของปรัชญาสังนิยมเชิงวิพากษ์เป็นประเด็นถกเถียงความไร้ทฤษฎีหรือศาสตร์ในการอธิบายแต่การศึกษาแบบนี้สามารถแสดงรายละเอียดเชิงประจักษ์ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ประโยชน์และคุณค่าในเนื้อหา ผู้เขียนได้อธิบายสังนิยมอย่างชัดเจน การสื่อสารของผู้เขียนสามารถลำดับงานได้น่าสนใจ สื่อถึงฐานคิดและภูมิรู้ของผู้เขียนที่ใช้ความพยายามในการเรียบเรียงเนื้อหาได้เป็นอย่างดี มีตัวอย่างการอธิบายสังคมของสังนิยมเชิงวิพากษ์นำเสนอให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น

ในบทที่ 7 เรื่อง **ทฤษฎีวิพากษ์** แบ่งเนื้อหาเป็นสำนักแฟรงค์เฟิร์ตยุคแรก และทฤษฎีวิพากษ์ยุคสอง โดยนำเสนอเกี่ยวกับการวิพากษ์ปฏิฐานนิยมทั้งในเชิงภววิทยา ญาณวิทยา และวิธีวิทยา รวมถึงความเป็นเหตุเป็นผลที่เป็นแรงขับเคลื่อนสังคมโลกสมัยใหม่ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญไม่ใช่แค่มุ่งอธิบายและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมเท่านั้น หากยังต้องมีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ด้วย สื่อให้เห็นถึงความบกพร่องในการใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เคร่งครัดเกินไปจนทำให้สูญเสียคุณค่าความเข้าใจระดับลึกของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ความซับซ้อนมักเด่นชัดกว่าเมื่อมีการอธิบายกลไกห่วงโซ่เหตุผล แต่คงเป็นไปได้ยากที่เหตุผลดังกล่าวเป็นที่ยอมรับและเป็นข้อตกลงของคนในสังคมได้ทั้งหมด ผู้เขียนมีการเชื่อมโยงเนื้อหาได้เป็นอย่างดี มีข้อถกเถียงในฐานอุดมคติของแนวคิด เป็นทั้งความขัดแย้งและการสอดประสานกันของแนวคิดจากนักคิดหลายคน ประโยชน์และคุณค่าในเนื้อหา ได้อธิบายประเด็นทฤษฎีวิพากษ์อย่างละเอียด ลักษณะการอธิบายทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ สามารถมองเห็นภาพได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนได้นำข้อมูลจากต่างประเทศทั้งหมดมาอ้างอิงทำให้เนื้อหาสาระมีความน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้อ่านได้มุมมองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เนื้อหาในบทนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ชอบแสวงหาความรู้ ไม่หยุดนิ่งที่จะค้นคว้าข้อมูล เปรียบเสมือนการเปิดโลกทัศน์ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าผู้เขียนสามารถแสดงรูปภาพประกอบ หรือตารางประกอบ จะทำให้เนื้อหามีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

ในบทที่ 8 เรื่อง **ปฏิบัตินิยม หลังโครงสร้างนิยม และหลังนวมัยนิยม** เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาปฏิบัตินิยม ที่มีทัศนะการมองแบบสะท้อนปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น หลังโครงสร้างนิยม ทั้งการรื้อ

สร้าง และวงศาวิทยา ที่เน้นการสลายความเป็นเอกภาพของตัวบท เพื่อเปิดมุมมองใหม่ ๆ ที่หลากหลาย ไม่ตายตัว อันนำไปสู่การอธิบายในลักษณะนวัตศาสตร์อันเป็นเนื้อเดียวกันไม่มีรอยแบ่งแยก ให้ความสำคัญกับความคลุมเครือ รวมถึงรายละเอียดปลีกย่อยเล็กน้อย ผู้อ่านที่มีประสบการณ์ในการอ่านงานวิชาการจะได้รับความรู้ที่เป็นแรงขับ ท้าทายความรู้เดิม ๆ ที่สืบทอดกันมา เนื้อหาของประเด็นหลักชี้ให้เห็นกลุ่มแนวคิดสมัยใหม่ที่มาโต้ตอบกับแนวคิดดั้งเดิมได้อย่างน่าสนใจ เป็นการนำเสนออย่างงดงาม อ่านง่ายได้แก่ทั้งสามารถนำไปต่อยอดในการ ดำเนินการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ประโยชน์และคุณค่าในเนื้อหา เป็นการอธิบายประเด็นหลักอย่างละเอียด เน้น เนื้อหาสาระทันสมัย มีความน่าเชื่อถือ เนื้อหามีการเรียงประเด็นตามลำดับเป็นหัวข้อทำให้ผู้อ่านไม่สับสน ลักษณะ การอธิบายทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ สามารถมองเห็นภาพได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ถือเป็นเสน่ห์ของเนื้อหาของปรัชญา สมัยใหม่ที่นำดึงดูดสำหรับผู้ที่ศึกษาหนังสือวิชาการ การอธิบายที่หลากหลายทำให้ผู้อ่านสามารถเรียนรู้และทำ ความเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

ข้อวิจารณ์

ผู้วิจารณ์เห็นว่า หนังสือเล่มนี้ได้เสนอประเด็นหลัก ๆ เช่น ปรัชญาสังคมศาสตร์ การวิเคราะห์ การใช้ เหตุผล การอธิบายความ และการตีความ เป็นต้น การจะเขียนงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ได้ ผู้เขียนต้องเข้าใจ ประเด็นเหล่านี้ก่อน เมื่อเข้าใจแล้วจะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมได้ หนังสือเล่มนี้มีประโยชน์และ มีความสำคัญ ดังนี้

ประการแรก ด้านเนื้อหา หนังสือเล่มนี้มีการอธิบายเนื้อหาเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ ได้อย่างลงตัว มีเนื้อหาทางปรัชญาที่ละเอียดลึกซึ้ง อธิบายเนื้อหาด้วยภาษาที่เรียบง่ายลื่นไหลต่อเนื่อง สื่อความหมายเน้นไปทาง ปรัชญาสังคมศาสตร์ ผู้เขียนอธิบายเป็นหัวข้อในแต่ละบทได้อย่างครอบคลุม แสดงให้เห็นถึงความวิริยะอุตสาหะ และมีความวินัยในการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดี จนทำให้ข้อมูลในหนังสือมีความน่าเชื่อถือและชัดเจนในเนื้อหา สาระเป็นอย่างยิ่ง

ประการที่สอง ด้านข้อมูล หนังสือเล่มนี้มีความยอดเยี่ยมของข้อมูลที่นำเสนอชัดเจนมีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลที่ได้รับการยอมรับและมีความหลากหลาย ทั้งหนังสือ วารสาร พร้อมทั้งอธิบายประกอบตัวอย่างให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เหมาะสมแก่ผู้ที่ต้องการความรู้แบบบูรณาการ

ประการที่สาม ด้านภาษา ผู้เขียนได้ใช้ภาษาและสำนวนในการเขียนที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ทำให้เนื้อหา น่าติดตาม มีการอธิบายแนวคิดที่สำคัญของนักคิดประกอบประวัติของนักคิดนั้น ๆ ได้อย่างลุ่มลึก การตั้งชื่อเรื่อง และการนำเสนอข้อมูลมีความน่าสนใจดึงดูดให้ผู้อ่านกระหายที่จะติดตามเนื้อหาในประเด็นถัดไป

ประการที่สี่ หนังสือเล่มนี้เนื้อหาเชิงวิชาการ ข้อมูล ตัวอย่างประกอบเหมาะสม มีการออกแบบปก และการจัดวางเนื้อหาเชื่อมโยงกันได้อย่างสวยงามสื่อความหมายอย่างชัดเจนสอดคล้องกับชื่อหนังสือและเนื้อหา นอกจากนี้มีเนื้อหาที่มีแนวคิดโดดเด่นแล้ว รูปแบบการนำเสนอในส่วนและแต่ละบทจะมีการ นำเสนอเนื้อหาแยก หัวข้อที่ชัดเจน แต่ละหัวข้อเรื่องระบุรายละเอียดชัดเจนและสอดคล้องกัน

และ ประการที่ห้า ส่วนท้ายบท มีการสรุปสาระสำคัญที่ได้ใจความ มีการอ้างอิงชื่อของนักวิชาการที่เป็นต้นแบบของแนวคิดต่างๆ รวมถึงระบุอ้างอิงถึงเอกสารวิชาการที่เป็นที่มาของแหล่งความรู้ ทำให้ผู้อ่านที่สนใจง่ายต่อการค้นคว้าเพิ่มเติม ทั้งนี้รูปแบบตัวหนังสือรวมทั้งกระดาษที่ใช้พิมพ์อ่านแล้วสบายตา

แนวทางการพัฒนาในทัศนะของผู้วิจารณ์ ถ้าจะมีคำถามว่าหนังสือเล่มนี้ควรเพิ่มเติมหรือพัฒนาในประเด็นไหน ผู้วิจารณ์ขอตอบในกรอบวัตถุประสงค์ของผู้เขียนว่า เนื่องจากหนังสือเล่มนี้เขียนขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยที่ยังไม่มีประสบการณ์ได้มีความรอบรู้ในศาสตร์อันเกี่ยวข้องกับการตีความทางสังคมศาสตร์ได้นำองค์ความรู้ไปทำวิจัยให้ประสบผลสำเร็จและอธิบายปรากฏการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล ฉะนั้นเนื่องจากเป็นหนังสือเกี่ยวข้องกับปรัชญาและการวิจัย ผู้เขียนจึงควรสรุปเนื้อเรื่องให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจในรูปแบบของตารางข้อมูล กราฟ แผนภาพ กรอบแนวคิดที่เด่นชัดด้วยสีที่เข้ม จะทำให้ผู้อ่านสามารถค้นหาได้รวดเร็วและชัดเจน และควรนำเสนอกลยุทธ์ในการนำปรัชญาไปใช้ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ และ เชิงเปรียบเทียบอย่างชัดเจน เพื่อทำให้เข้าใจความแตกต่างของแนวคิดและปรากฏการณ์ต่าง ๆ

สรุปและคำแนะนำ

ผู้วิจารณ์ขอสรุปว่า หนังสือปรัชญาสังคมศาสตร์เล่มนี้มีความเหมาะสมในการเป็นคู่มือสำหรับผู้เริ่มต้นที่จะทำการศึกษาปรัชญาสังคมศาสตร์เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ได้เข้าใจได้ลึกซึ้ง ซึ่งสามารถตอบโจทย์แก่ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับปรัชญาทางสังคมได้ในทุกระดับ สำหรับ ผู้ที่เริ่มสนใจเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาสังคมศาสตร์นี้ หนังสือเล่มนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ดี สามารถชี้แนะช่องทางและแนวคิดที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันของปรัชญาสังคมศาสตร์ พร้อมทั้งเป็นช่องทางในการศึกษาเพิ่มเติม สำหรับผู้ที่มีพื้นฐานเรื่องปรัชญาสังคมศาสตร์มาแล้วหรือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยตรง ที่สามารถนำเอาหลักการและแนวคิดไปใช้ในการอธิบายผลการวิจัยให้ดียิ่งขึ้น หนังสือเล่มนี้จึงเปรียบเสมือนคู่มือการดำเนินการวิจัยเล่มหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถกลับมาศึกษาเพิ่มเติมได้ในทุกโอกาส และใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในงานวิชาการได้ หากผู้อ่านที่เป็นนักวิจัยน้องใหม่ที่กำลังจะลงมือทำวิจัยหรือแม้แต่แต่นักวิจัยที่บอกกับตัวเองว่าสนใจงานเขียนที่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้เขียนมองว่าการอ่าน “หนังสือปรัชญาสังคมศาสตร์” จะเป็นการอ่านเพื่อการทำวิจัยได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

พิชาय รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2559). **ปรัชญาสังคมศาสตร์ : การอธิบายทางสังคมรากฐานสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนบางกอกบล็อก.

Translate Thai Reference

Rattanadilok Na Phuket, P. (2016). **Philosophy of the social sciences: Foundational social explanation for social science research** (2nd edition). Bangkok: Bangkok Block.